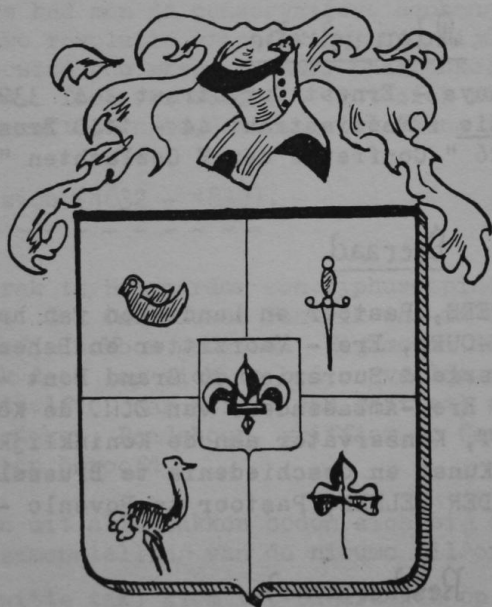

A° XIII

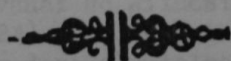
Familieschoon

Trimestriële uitgave

Van

De Edele Confrerie der V Notabele Geslachten
van Moegaarden

~ 't Nieuwhuys ~
Ernest Ourystraat 2. 4
3320 Moegaarden

De Confrerie der V Geslachten

Gesticht 9 Xbris 1741 en samengesteld uit de voormalige familie-gilden

" den Swarten Merel "	- (geslacht Servaes Sweerts X Angelina Sweerts)
" 't groene claverenblad "	- (geslacht Hubertus Sweerts X Barbe Van Oost)
" de Gulden lelye "	- (geslacht Carolus Van Nerum X Barbe Sweerts)
" 't silver Swaert "	- (geslacht Hendrik Moebancx X Anna Sweerts)
" den silveren Struysvogel "	- (geslacht Hendrik Struys X Elisabeth Sweerts)

en Het Verbond der Neerhemstammen

Administratie

Hoofdzetel : 't nieuwhuys - Ernest Ourystraat 2-4 3320 Hoegaarden

Sekretariaat en Redaktie : Maquisstraat 44 - 1140 Brussel Tel 02/34.81.63

Postrekening : Nr 395026 " Confrerie der V Geslachten " zelfde adres.

Everaad

- + Z.E.H. Henricus PEETERS, Pastoor en Landdeken van het Concilie van Hoegaarden
- + Dhr Jean Marie LOWET-OURY, Ere - Voorzitter en Beheerder - Afgevaardigde
" SA Raffinerie & Sucreries du Grand Pont - Hougaerde "
- Dhr Louis BORREMANS, Ere -Ambassadeur van Z.M. de Koning der Belgen
- Dhr Dr Jan VERBESSELT, Konservator aan de Koninklijke Musea voor
Kunst en Geschiedenis te Brussel
- Eerw. Heer Josef VANDER VELPEN, Pastoor te Bovenlo - Kessel Lo

Beschermraad

- Dhr Frederic COLLON, Ere - Gevolmachtigd Minister van België
- Meester Gustaaf PIERLET, Substituut van de Procureur des Konings
- Z.E.H. VANDERHASSELT, Deken van Hoegaarden
- Eerw. Heer CASSART, Kanunnik te Doornik
- College van Burgemeester en Schepenen van Hoegaarden
- Museum Julien Van Nerum - vzw - Hoegaarden

ART. 380 : Het Witboek van de NEERHEM-Dynastie in het kader
der GULDEN LELIE (vervolg van FS Nr. 103)

*****

Hierdoor begon Elisabeth, zonder een officiële functie te bekleden, langzaam als Genealogicus op te treden, want Henricus I bereidde haar geleidelijk tot het gildeleven voor.

In 1830 en 1831 kreeg Henricus I, ingevolge de Belgische Onafhankelijkheid, met politieke inmengingen af te rekenen, die de oude hartstochten terug deden oplaaien.

Zijn schoonbroeder Philippe de Zangfè, werd uit zijn burgemeestersambt ontzet en moest samen met enkele aanhangers, waaronder de griffier Jan Baptist, het Eerste Raadslid S. Coenegras en andere familieleden, onder doodsb bedreigingen tijdelijk het dorp verlaten.

De V Geslachten waren voor de tweede maal onttroond en van hun politiek overzicht beroofd, door een sterke oppositie waartoe Van Autsaerden junior behoorde, zodat in de gilderangen, een grote verdeeldheid heerste. Enerzijds had men de conservatieve aanhangers van het oude Regiem, die een nieuwe revolutie vreesden en anderzijds de progressisten, die het Hollands bewind bewaren en naar Onafhankelijkheid streefden (zie F.S. blz. 250). Deze verdeeldheid liet zich het meest voelen in de gele tak en veroorzaakte een tijdelijke verlamming in het gildeleven.

B. "GROEN" handhaaft zich (1832 - 1839).

In 1832 brak te Hoogaarden een typhus-epidemie uit die vele slachtoffers telde. Ook Onderdeken Hendrik was in april gestorven, na 35 jaar trouw de gilde te hebben gediend. Hij moest door Jan Baptist worden opgevolgd, maar ook deze lag ziek te bed en voelde zijn krachten begeven. In november van hetzelfde jaar stierf Jan Baptist, zodat de Gilderaad meteen zonder Onderdeken, Raadsheer, griffier en Ceremoniemeester was en van alle activiteiten beroofd.

Kandidaten uit alle takken boden zich bij de Gildedeken aan, die einde 1832 tot de samenstelling van de nieuwe Gilderaad overging.

Françis (witte tak) klom tot Onderdeken op en Joannes (landbouwer te Hoogaarden - zie F.S. blz 567), 30 jarige zoon van de overleden Hendrik (blauwe tak) werd tot Raadsheer uitgeroepen. Het griffier- en voorzitterschap van de Raad der geworenen ging over van vader op zoon en werd toegerekend aan Jan Baptist de jongere (student in de geneeskunde - zie F.S. blz 434), 24 jarige zoon van de vroegere griffier (uit de gele tak). Deze werd tevens tot Ceremoniemeester benoemd.

Het comptoirschap was een andere zaak. Deze functie werd tot heden gehouden door Françis, maar de blauwe boeretak beriep zich andermaal op het feit, dat zij vanaf de gildestichting (1778) tot bij de Dekening van Henricus I (1824) alle rekeningen op voorbeeldige wijze had bijgehouden en cisto terug deze sleutelpositie op.

Om alle verwikkelingen te vermijden en in het belang van de Gulden Lelie, bood Françis zijn ontslag als comptoirist aan, ten voordele van de 25 jarige Carolus (schoonmaker te Hoogaarden - zie F.S. blz 578), keizer van de pas aangestelde Raadsheer Joannes en kleinzoon van de eerste comptoirist Françis. Hij genoot de sympathie en het vertrouwen van alle gildeleden.

Anderzijds behield de Gildedeken het Collateurschap, maar stond de functie van Genealogicus af aan zijn 32 jarige nicht Elisabeth, aan wie hij reeds in 1828 het stamboomarchief had toevertrouwd, om tot de instelling van een familie-grootboek over te gaan.

Zodoende werd Elisabeth vanaf heden officieel tot de Gilderaad betrokken, waardoor Henricus I zijn stamkleur-effectief verhoogde.

De Raad bestond nu terug uit 6 leden ; twee uit de groene tak die samen 4 zetels bezetten, twee uit de blauwe tak elk 1 zetel houdende, één uit de gele tak met 2 zetels en één uit de witte tak met 1 zetel.

Het banier van de Gildedeken bleef zich echter handhaven want wanneer "geel" en "blauw" in de beraadslagingen samenspannen, dan stond "wit" achter "groen" om de moederheid te verwerven.

Dadelijk na de in functie stelling van de nieuwe raad, werd een algemene biddag belegd tegen de Boze Hand, want verschillende familieleden waren dat jaar aan de typhus overleden.

In 1832 was ook Barbe Van Nerum uit 't nieuwhuys gestorven en werd de oude instelling verkocht aan Philippe Putzeys. Alsdan besloot de Ouderdomsdeken om het lokaal der Gulden Lolie over te brengen naar het Brouwershuis (lokaal der Brouwers) in de Doelstraat, gehouden door zijn schoonbroeder Henri Van Autgaerden en later door diens zoon.

Bij de verkiezingen van oktober 1835 behaalde Philippe de Zangré (schoonbroeder van de Gildedeken), terug de overwinning en werd in Januari 1836 opnieuw tot Burgemeester uitgeroepen, ter vervanging van de in 1831 aangestelde Jean Baptiste Dumont (kleinkozijn van de ex-griffier Jan Baptist Van Nerum)

De V Geslachten hadden terug het bewind in handen en deze overwinning werd door de Gilderaad gevierd, die diezelfde dag op het gemeentehuis werd ontvangen, waar de Gulden Lolie opnieuw onder de wettelijke bescherming van het gemeentebestuur werd geplaatst.

Dit had zich vroeger reeds tweemaal voorgedaan ; eerst in 1778 bij de gildestichting onder het Oud Regiem door de toenmalige Regentie, vervolgens in 1808 door burgemeester Henri Van Nerum onder het Nieuw Regiem en nu in 1836 onder de Belgische Onafhankelijkheid door de oude Burgemeester Ph. de Zangré.

In 1838 overleed de Eredeken Notaris Speculo en werd op verzoek van de gildgriffier vervangen door ex-burgemeester J. Bt. Dumont (zie F.S. blz 546).

Datzelfde jaar had Elisabeth het familie-grootboek beëindigd; getiteld "Mémoires sur la famille Van Nerum de Hougaerde" en maakte het aan de Gulden Lolie over waardoor de groene banier nog feller schitterde (zie F.S. ble 419).

C. DE "GROEN-PURPER" alliantie (1839-1844)

In 1839 overleed Onderdeken Francis, die 15 jaar in het gildeleven had gestaan en met hem verdween de zilvere stamkleur uit de Gilderaad. Hij werd opgevolgd door Joannes (blauwe tak), die op zijn beurt als Raadsheer vervangen werd door de 36 jarige Charles Van Nerum (pastoor te Gottechain -zie F.S. 526), kleinzoon van Jacobus I, neef van Francis en kozijn van de griffier.

In 1824 had hij de purperkleur aangenomen (zie F.S. blz 781) zodat deze kleur nu de "witte" in de gilderand verving, zonder andere wijzigingen.

Rond 1840 rees een nieuw conflict op tussen de Gildedecken en zijn griffier Jan Baptist de jon ere, uit de gele tak. Het was begonnen met een pastoorsruzie te Hoogaarden, aangewakkerd door een voorbarige geboorte en besloten met een geburentwist (zie F.S. blz 208 en 440). De confusie nam zulke hoge vormen aan, dat de groene en gele takken andermaal tegenover elkaar in het harnas traden.

De griffier zocht toenadering met de blauwe tak om de oude Patriarch te **kelderen**, maar gelukte slechts gedeeltelijk in zijn opzet, want de Raadsheer Pastoor Van Nerum sloot een alliantie af met Henricus I, waardoor deze aan de macht bleef. Het conflict kreeg nochtans een lange sleep en verlamde aanzienlijk alle gildeleven.

In 1841 stierf de Mombaarvader Pastoor Jacobus Sweerts en werd opgevolgd door Pastoor Charles Van Nerum (zie F.S. blz 546), die stilaan de sterke man der Gulden Lelie begon te worden en trouw achter de Ouderdomsdeken stond; zodat de "groen-purper" alliantie bleef overheersen.

Datzelfde jaar werd de 100e verjaaring gevierd van de stichting der V Geslachten, maar wegens de onenigheid in de Gulden Lelie bleef de deelname van het Carolusgeslacht eerder beperkt.

En onder deze omstandigheden eindigde in 1844, het 20 jarig dekenschap van Henricus I, die gedurende 56 jaar in de Gilderaad had gezeteld en menig geschil diende op te lossen, om zijn groen banier hoog te houden. Hij is er nochtans nooit in geslaagd zijn heilwens uit te voeren, namelijk de "Gulden Lelie van haar ziektekiemen te verlossen".

7. ONDER JOANNES II, DE VREEDZAME (1844-1884)

Het 40 jarig dekenschap van Joannes II, kan insgelijks ingedeeld worden in 3 perioden :

- A : de nieuwe doctrine
- B : de pastorale machtsgreep
- C : de zilvere heerschappij.

A. De nieuwe doctrine (1844 - 1856)

Gedurende het 19 jarige dekenschap van Joannes I (1778 - 1797), had de groene stamkleur van de schepentak steeds alle gildelieven beheerst. Na hem kwam zijn broeder Jacobus I die gedurende 27 jaar (1797 - 1824) zijn gouden breuwersbanier aan de macht bracht. Vervolgens was het de beurt aan diens neef Henricus I (zoon van Joannes I) om terug gedurende 20 jaar (1824-1844), het gildebewind te heroveren en onder "groen" gezag te plaatsen.

Zo waren de 66 eerste gildejaren verlopen, die drie sterke Patriarchen hadden gekend en wilskrachtig het hoofd boden aan alle invleeden, onenigheden en confusies, om de familiegilde te handhaven. Maar nu brak een zwak tijdperk aan, namelijk dat van Joannes II uit de blauwe beerentak, die in 1844 in het "Breuwershuis" (gildelokaal) tot 4de Patriarch werd gekroond, maar er nooit in gelukte zijn stamkleur te doen zegevieren.

Joannes II was de eerste uit zijn stamvertakking, die het Dekenschap verwierf en schonk bij deze gelegenheid aan de gilde, een pentekening van "t oude hof tot Noerhem", ter herinnering aan de eijnsgeoderen der voorvaderen (zie F.S. blz 569), en sprak zijn heilwens uit "Rust en Vrede in de Gilde en eendracht onder de stamvertakkingen".

Als Onderdeken volgde de Mombaarvader Pastoor Charles Van Nerum (purpere tak) hem op, terwijl Carolus (kozijn van de Gildedeken uit de blauwe tak) tot Raadshoer opklom. Joannes II was niet voldoende onderlegd, te vreedzaam en te fel beïnvloedbaar, om als stamdelegataris in de Raad der V Geslachten te zetelen, zodat deze titel toegekend werd aan Pastoor Charles Van Nerum, die hierdoor zijn medezeggenschap en zijn macht verhoogde.

Het griffierschap en de functie van Ceremoniemeester bleven in handen van Jan Baptist de jongere (gele tak), die ondertussen geneesheer was geworden en het hoge woord voerde in zijn eigen familietak.

De Raadshoer Carolus (blauwe tak) bleef in cumul de functie van comptorist uitvoeren, terwijl Elisabeth (groene tak) de stamboomkunde behield. Zodoende moest er nog alleen een Collateur worden benoemd, ter vervanging van Henricus I.

Elisabeth stelde haar kandidatuur, maar de griffier verzette zich krachtig tegen haar benoeming en stelde zijn jongste broeder Eugen voor. Doch onder invloed van Pastoor Van Nerum, die tegelijkertijd Mombaarvader, stamdelegataris en Onderdeken was en zijn gezag sterk liet gelden, bezweek de Gildedeken, zodat het Collateurschap aan Elisabeth toevertrouwd werd.

Hierdoor bestond de Raad uit 5 leden ; 2 blauwe met samen 3 zetels, 1 purper, 1 groen en 1 geel lid, elk met 2 zetels. Jan Baptist trachtte toenadering te zoeken met de blauwe tak om een "geel-blauwe" coalitie te vormen tegen de "green-purper" samenwerking, maar Carolus bleef uit vroomheid de Mombaarvader trouw, zodat de Griffier alleen op het voterecht van de zwakke Gildedeken kon rekenen, om zijn wil door te voeren.

De eerste jaren van zijn Erederschap verliepen zonder noemenswaardige incidenten.

In 1848 wilde de griffier het gildelokaal terug naar 't nieuwhuys bij Philippe Putzeys overbrengen, onder voorwendsel dat daar het eerste gildelokaal was geweest en er geen reden bestond om het elders te laten. Het voorstel werd zonder veel moeilijkheden aanvaard, zodat de vergaderingen vanaf toen opnieuw in 't nieuwhuys doorgingen. Daar was immers sedert 1848 ook het lokaal gevestigd van de zo pas opgerichte burgerwacht, waartoe Jan Baptist de jongere behoorde. Maar kort nadien brak andermaal de branding los.

Er moesten twee nieuwe Eredkens gekozen worden. Coenegras was het jaar voordien gestorven en Dumont had zijn ontslag ingediend, omdat hij door allen met uitzondering van de gildegriffier, over het hoofd werd gezien, en reden dat hij in 1834 Philippe de Zangre had onttreend. *zie overal uit alle herengedrag, wegens politieke ontgevoeligheden.*

Op behendige wijze was de griffier er in gelukt de Patriarch te beïnvloeden, om het Eredkenschap der Gulden Lelie in handen van zijn politieke vrienden te spelen, namelijk van de liberale burgemeester Goossens uit Tienen en zijn liberale aanhanger Ridder Wouters d'Oplinter de Bouchout (zie F.S. 441 en 546). Aanvankelijk had niemand zich tegen deze benoemingen verzet, maar enkele tijd later dreng het tot de gildeleden door, dat hun griffier Jan Baptist, een politieke inmenging in het gildeleven had uitgelokt en een nieuwe doctrine nastreefde.

Zij legden klacht neer bij hun afgevaardigden uit de Gilderaad en het waren Elisabeth Van Nerum en Pastoor Van Nerum, die de zaak aan 't rollen brachten. De "groen-purper" alliantie, gesteund door de vrome Carolus, samen 6 van de 9 gildezetels bezettend, diende een voorstel in om de benoeming der Eredkens te vernietigen.

Ofschoon Joannes II en zijn griffier in de minderheid verkeerden, toch bleef de Eredraad ongewijzigd, want bekrachtigde benoemingen van Eredraadsleden mochten niet gewijzigd worden; zo luidde de Gildewet en het vetorecht van de Patriarch. Dit had als gevolg dat de Membaervader Pastoor Van Nerum weigerde om met de Eredkens in de Eredraad te zetelen.

Alsdan wilde Jan Baptist, de Membaervader laten vervangen, maar Joannes II durfde zich niet tegen Pastoor Van Nerum verzetten.

Het volgend jaar, in 1849, slaagde Jan Baptist er andermaal in, om de Gildedeken te overhalen tot de afzetting van zijn rivaal Carolus uit de functie van comptorist, om reden van zijn onvoldoende kennis inzake boekhouding en stelde voor een examen uit te schrijven.

Ondanks het verzet der oppositie, die in de meerderheid verkeerde stelde Joannes II zijn vote en het examen ging door. Slechts één enkele kandidaat bood zich aan; Fureon (apotheker te Hegeaarden - zie F.S. 505), 23 jarige broeder van de griffier, zodat deze het comptoristschap verwierf, ter vervanging van Carolus die de functie 17 jaar lang had uitgevoerd.

Hieruit blijkt dat het ook in de blauwe boerentak niet al te goed betende tussen de kozijs Joannes en Carolus, terwijl de Patriarch volledig onder invloed van Joan Baptist stond.

Door de aanstelling van zijn broeder Euseen tot comptorist, had de gildogriffier zich niet alleenlijk gewreken op Carolus, die de "groen-purper" coalitie steunde, maar was er bovendien in geslengd een bijkomende zetel in de Gilderaad aan de gele tak toe te kennen en tegelijkertijd de sleutelposities van griffier en comptorist te verwerven.

Vanaf dat ogenblik bestond de Raad terug uit 6 leden, maar dit nieuw incident gaf aanleiding tot ontevredenheid, met als gevolg dat Carolus, die uitgesproken katholiek was, zich volledig tegen Joannes II koerde, die door de griffier werd bewerkt en naar het liberalisme overhield.

In 1849 was ook Burmeester Philippe de Zangré gestorven, die de banier der V Geslachten van 1812 (met een onderbreking van 1831 tot 1836) had hoer gehouden. Hij werd opgevolgd door H.J. Paillet, eveneens tot de V Geslachten behorend, zodat de oude schepenfamilies te Hoogaerden steeds het bewind in handen hielden.

Van in 1844 bij de laatste Dekonkroning had er zich geen enkele vermeldenswaardige gildebedrijvigheid meer voorgedaan en nog alleen de Raad kwam af en toe samen, om te twisten en verdoeldheid te zaaien.

In 1850 kwam de griffier met zijn hervormingsplan voor de dag. Hij wilde een nieuw gildebestuur opbouwen, om de oude familiegilde weer jong en krachtig te maken. De verouderde principes uit de 18e eeuw, dienden vervangen door nieuwe levensregels, zonder nochtans de tradities van het voorgeslacht volledig prijs te geven. De Gulden Lelie moest de vooruitgang van de 19e eeuw volgen en zich aanpassen aan de huidige tijden, indien zij in stand wilde blijven. Zo luidde de nieuwe doctrine van Jan Baptist Van Nerum.

Als eerste punt koerde hij zich tegen de Onderdoken, Pastoor Van Nerum en klaagde in de Gilderaad aan, dat het geen zin meer had, dat één en dezelfde man als Mombaarbader, Stamdelegataris en Onderdoken zetelde, waardoor hij tegelijkertijd in de Erceraad, de Confrerieraad en de Gilderaad zijn invloed kon laten gelden en er het ontzag voor zijn geestelijk ambt aanwendde, om zijn gezag te versterken. Bovendien werd van oudsher de titel van Stamdelegataris steeds door de stamhouder en Patriarch gevoerd en nooit door een Onderdoken. En ten slotte staafde de griffier zijn verzoek, om Pastoor Van Nerum uit de titel van stamdelegataris te onthoffen, door het feit dat Pastoor Van Nerum wegens zijn zielezorg te Gottechain, in de volstreckte onmogelijkheid verkeerde, regelmatig te Hoogaerden de raadszittingen van de Confrerie der V Geslachten bij te wonen. Hij eiste met klem dat Joannes II, die als enige en wettige stamhouder slechts de titel van Patriarch voerde, tot stamdelegataris zou uitgeroepen worden.

Maar de oppositie (Pastoor Van Nerum, Elisabeth en Carolus) verweet aan de griffier zijn anti-clericalisme en dreigde hem wegens opstandigheid tegenover het Opperste Gildegezag in de familieban te slaan. Doch Jan Baptist riep uit dat het enige en wettige Gildegezag uitsluitend in handen van Joannes II berustte, maar hoezoer de Patriarch zijn griffier inwilligde, toch durfde hij niets tegen de Mombaarvader ondernemen, die stilaan "de sterke man" der Gulden Lelie begon te worden en krachtig gesteund werd door de Raad der V Geslachten.

De zaak bleef zonder gevolg, doch de griffier gaf zich niet zo gemakkelijk gewonnen en zou op andere middelen om de oppositie te breken.

Hij diende een nieuw voorstel in, dat hij zelf "la loi de la liberté et de l'égalité" noemde en tot doel had het gelijk stemrecht in te voeren. Het voorstel bestond uit vier punten :

1. Het verouderde stemrecht ; (volgens verworven titels en functies) vervangen door een gelijk stemrecht (volgens het aantal Raadsleden).
2. De cumulfuncties afschaffen en de Raad tot 8 leden uitbreiden, met overwegend stemrecht aan de Patriarch.
3. De Raad der gezworenen niet langer naar willekeur door de Ouderdomsdeken laten samen stellen, maar wel laten verkiezen door alle gildeleden, in evenredigheid met het effectief uit elke bestaande tak-, staak- of twijgkleur.
4. Het stemrecht aan de stamdelegataris ontnemen, gezien deze zijn ambt in de Confrerieraad en niet in de Gilderaad uitvoerde.

Jan Baptist de jongere had niet volledig ongelijk, maar werd door zijn tijdgenoten moeilijk begrepen. Zijn voorbarige liberale en progressistische doctrine kwamen in botsing met de oude ingewortelde en conservatieve gedraglijn van verscheidene staken en twijgen van de Carolusstam. Zij veroorzaakten zelfs een grote verdeeldheid in de rangen der Gulden Lolie die meer dan ooit aanleiding gaf tot de heropflakkering der harts-tochten en drie clans deed ontstaan ;

1. de Pastoorsgezinden, aanhangers van de Mombaarvader (katholicken of zwarten genaamd) ;
2. de Doktersgezinden, aanhangers van de griffier (liberalen of witten genaamd) ;
3. de gematigden, die zich niet wettens uitspraken en soms van kamp verwisselden naar gelang het geval of de persoon. Zij werden de "grijzen" genoemd.

Tot de Pastoorsgezinden behoorden de purpere tak van Pastoor Van Nerum, de groene tak van Elisabeth, de blauwe staak van Carolus en de afgeschuurde staak van Livinus (broeder van de griffier).

Deze laatste was sinds 1840 wegens een broedertwist in conflict geraakt met Jan Baptist en had uit wraak de partij van Pastoor Van Nerum gekozen (zie F.S. ble 439 en 492).

Tot de Doktersgezinden behoorden de volledige gele tak van Jan Baptist met al zijn broeders (uitgezonderd Livinis), en de staak van Joannes II.

Tot de Gematigden behoorden de nakomelingen uit de zilvere tak van Francis, die tot heden op gebied van gildelabeld weinig actief waren geweest en zich steeds aan alle beslissingen hadden onderworpen.

De strijd werd het hevigst uitgevochten tussen de groene en de gele takken, die elkaar sedert de gildestichting steeds het griffierschap hadden betwist en op politiek oogpunt volledig van elkaar verschilden en zelfs vijandig stonden, zodat er bijna een gewapend duel uit volgde tussen de griffier en Constant Vandertaalen (echtgenoot van Elisabeth) zie F.S. blz 416.

De debatten nopens het voorstel inzake gelijk stemrecht van Jan Baptist werden meermaals verdaagd en waren zo vinnig dat er hoge woorden bij te pas kwamen, maar de zaak vorderde niet.

Pastoor Van Nerum haalde aan dat de Gulden Lelie en het gilderglement gebouwd waren op de oude tradities der voorgeders, gebaseerd op de wetten van het Sweertshuis en de erfeniswet der V Geslachten en waaraan niets te veranderen viel.

Hij stelde de griffier bovendien aansprakelijk voor de ontstane crisis, die sedert 1840 alle bedrijvigheid had ondermijnd en verweet hem zijn tekortkomingen als Voorzitter van de Raad der Gezworenen en als Ceremoniemeester.

In 1851 was de toestand nog altijd dezelfde, wanorde en verdeeldheid heerste in de Gilderaad en in de ganse familie-gilde. Het voorstel kwam telkens ter sprake maar vond geen oplossing; beide partijen bleven bij hun standpunt.

Datzelfde jaar was de Eredeken Goossens gestorven en moest vervangen worden. De "witten" stelden Burgemeester Paillet voor, maar de "zwarten" wilden Eerw. Heer Doelen, Pastoor van Hoegaarden tot de Eereraad betrekken.

En ook hier kwam het tot geen akkoord, zodat Goossens onvervangen bleef. De veten tussen de verschillende stamvertakkingen namen steeds grotere vormen aan en drongen zelfs tot in de andere geslachten door, waar dezelfde politieke verdeeldheid begon te heersen.

In 1852 was er nog geen verbetering ingetreden en eiste Jan Baptist de stemming over het voorstel. Maar Pastoor Van Nerum kon de Patriarch beïnvloeden, om tot een voorafgaandelijke stemming over te gaan, om eerst te zien of het voorstel al dan niet ter stemming moest gebracht worden.

De Pastoersgezinden behaalden de overwinning met 5 tegen 3 stemmen en 1 onthouding (Jeannes II die zich niet wilde uitspreken).

Jan Baptist verliet woedend de zitting en liet zijn griffiersbeoekken achter zonder echter ontslag in te dienen. De eigenaar van 't nieuwhuys Philippe Putzeys wierp uit sympathie voor zijn vriend Jan Baptist Van Nerum, de gilde buiten, zodat deze zonder lokaal was. Alsdan besloot de Patriarch de zittingen af te lassen en betere tijden af te wachten.

In 1853 moest de 75e verjaaring van de Gulden Lelie worden gevierd, zodat er naar een nieuw lokaal diende uitgezien. Op voorstel van Pastoor Van Nerum werd 't Cleyn Paradijs (in de Pastorijstraat) bij Simon Stockmans als gildelokaal aanvaard (zie F.S. blz 711).

Maar de ontstane krisis ondermijnde volledig alle gildeleden, zodat het feest op een mislukking uitliep. Alleen enkele medailles van de schutspatroon St Cornelius werden door Pastoor Van Nerum aan de "familiegetrouwen" uitgedeeld.

Vermits hier voor de eerste maal sprake is van "familiegetrouwen" mag verondersteld worden dat verschillende gildeleden het feest niet bijwoonden. Wellicht waren slechts de Pastoorsgezinden en enkele gematigden tegenwoordig.

Vanaf dat ogenblik begon Pastoor Van Nerum zich ernstig met de gilde te bemoeien en werd krachtig door Elisabeth gestoond. Er was echter een bovennatuurlijke kracht nodig om de ondermijnde gilde terug tot leven te brengen, want in alle takken, staken en twijgen heerste verdeeldheid.

Joannes II die in 1844 bij zijn Dekenkroning "Rust, Vrede en eendracht" in zijn heilwens over de Gulden Lolie had uitgesproken, was ontmeedigd en stond offenaef onmachtig.

Vergeefse stappen werden aangewend om Jan Baptist terug te winnen, maar hij bleef koppig weigeren.

Ten einde raad riep de Gildedeken de stamoudsten samen en bekwam de Mombaarvader en Onderdeken Pastoor Van Nerum de volmacht, om met alle middelen de gilde in stand te houden en terug op te werken.

Dadelijk stelde hij zijn trouwe bondgenote Elisabeth als griffier ad interim aan om de afwezigheid van Jan Baptist te overbruggen.

Pastoor Van Nerum ging zeer diplomatisch te werk, want voor het Ceremoniemeesterschap wendde hij zich tot de bijna in de vergeetheid geraakte zilvere tak, waartoe de gematigden behoorden, om alsoe ook deze tak langs zijn kant te krijgen.

Eduard, zoon van de 3e comptorist en 5e Onderdeken Francis, aanvaardde de functie van Ceremoniemeester ad interim. In afwachting van hun officiële benoeming, zouden zij echter voor de uitvoering van deze functies geen stemrecht bekomen.

In 1854 werd Alexander Putzeys ter vervanging van Paillet tot nieuwe Burgemeester van Hoegaarden verkozen. Ook hij behoorde tot de V Geslachten zodat de wettelijke bescherming der Gulden Lolie in handen bleef der oude geslachten.

Langs de burgemeester om kreeg Elisabeth het gedaan, dat Eugène (broeder van Jan Baptist) het comptoristschap voortzette, ofschoon zonder veel overtuiging en wellicht alleen om ten minste één vertegenwoordiger uit de gele tak in de Gilderaad te houden.

Men diende echter te wachten tot 1856 alvorens er nieuw leven in de Gulden Lolie kwam en een einde gesteld werd aan alle twisten.

B. De Pastorale machtsgreep (1856-1874)

De verleende volmacht aan Pastoor Van Nerum had de basis gelegd voor de pastorale machtsgreep van 1856, die een nieuwe start schonk aan de Gulden Lelie. Samen met Elisabeth en Eduard hadden zij een plan uitgewerkt, om aan de gilde terug haar vroegere luister en glorie te schenken. Hun coalitie leidde tot een machtsgreep, die hun het gildebe- wind volledig in handen speelde.

Zij riepen de geheime raad samen, die Jan Baptist definitief uit de Raad der Gezworenen sloot, zodat Elisabeth en Eduard (zie F.S. blz 558) officieel tot griffierster en Ceremoniemeester werden verkozen.

Uiteindelijk na 34 jaren betrachting had de groene tak terug het Voorzitterschap der gezworenen verworven en zetelde de zilvere tak na 17 jaar opnieuw in de Gilderaad.

De zetelverdeling zag er als volgt uit : 3 zetels voor de groene tak (Elisabeth) ; 2 voor de purpere tak (Pastoor Van Nerum) ; 2 voor de blauwe tak (Joannes II en Carolus), 1 voor de zilvere tak (Eduard) en 1 voor de gele tak (Eugeen).

De volstreekte meerderheid lag in handen van de "Purper-groene" alliantie, die bovendien op de blauwe en zilvere medewerking kon rekenen, terwijl Eugeen zich doemoedig aan hun beslissingen onderwierp.

De vrede scheen terug ingetrokken en nu kon de Gilderaad voor de eerste maal sedert vele jaren opnieuw oendrachtig samenwerken, want Joannes II had zich met zijn kozijs Carolus verzoend.

Datzelfde jaar was de Eredeken Ridder Wouters d'Oplinter de Bouchout overleden, zodat een nieuwe Ereiraad moest worden verkozen. Met eenparigheid van stemmen werden Graaf d'Aerschot Schoenhoven en Burgemeester Alexandre Putzeys tot Eredelken uitgeroepen (zie F.S. blz 547), de eerste op voorstel van Elisabeth en de tweede op verlangen van Eugeen. Dit bewees dat de vrede in de Raad was weergekeerd.

Vervolgens ging Elisabeth over, om in de schoot der Gulden Lelie, een jeugdkring op te richten voor de jongeren uit het geslacht, want de jeugd betekende de toekomst. Deze kring trad zeer actief op (zie F.S. blz 420) en Eduard steunde krachtig het werk van Elisabeth. In haar huis richtte zij zelfs een patronaat en een zondagsschool in voor de kinderen uit haar geslacht.

Joannes I was stamhoofd en Gildepatriarch, maar de Gulden Lelie stond feitelijk volledig onder het gezag van Pastoor Van Nerum. Op voorstel van Elisabeth, werden ook in 1856 nieuwe kleuren en kentekens ingesteld, om de verschillende familiestaken beter van elkaar te onderscheiden. (zie F.S. blz. 782)

De gildedaren gingen terug door zoals voorheen, terwijl allen hun plicht vervulden en trouw achter hun Ouderdensdeken stonden. Het aanzien van Pastoor Van Nerum was fel gestegen en sommigen noemden hem zelfs "de redder der Gulden Lelie".

Ingevolge ziekte bood Eusebio in 1861 zijn ontslag als comptorist aan en werd op zijn aanvraag opgevolgd door zijn 50 jarige broeder Charles Van Nerum, Meester-Brouwer te Hoegaarden (zie F.S. blz 456). Dit bewees dat de gule tak terug was bijgedraaid, met uitzondering van Jan Baptist wellicht, en dat het algemeen gildebelang boven de politiek werd geplaatst.

En wanneer in deze periode van rust en vrede alles weer vlot werkte, rezen nieuwe moeilijkheden op. In de Confrerieraad der V Geslachten was rond 1865 een ernstig geschil opgerezen tussen de Provisor Pastoor Deelen en de hoofdcollateur Henri Lintermans.

Ingevolge dit conflict eigende de Staat zich het beheer- en be-gevingsrecht van de studiebeursfundatie toe, waardoor de Hoofdraad een van zijn bijzonderste taken en reden van bestaan verloor. De Provisor werd van al zijn macht beroofd terwijl de hoofdcollateur, als gewoon collateur voor de Deken H. Poeters fundatie, in de Provinciale Commissie voor studiebeursstichtingen werd opgenomen, zonder veel medezeggenschap.

De V bevoorrechtigde geslachten vervielen in onderlinge twisten en geschillen, waarin ook de Gulden Lelie betrokken werd, met als drevig gevolg dat de eens zo machtige en invloedrijke familieraden, op een ogenblik dat zij hun 125 jarig bestaan (1866) moesten vieren, de ene na de andere uiteen vielen en ontbonden werden ; zonder hun hoofddeel te hebben bereikt, namelijk te Hoegaarden gedurende 5 generaties alle tougels in handen te houden.

Alleen de Gulden Lelie bleef boven water en hield stand, dank zij het krachtig en gepast optreden van Pastoor Van Nerum, bijgestaan door Elisabeth en Eduard (zie F.S. blz 376 en 431), die de gilde van een gewisse ondergang hebben gered. Doch het Gulden Lelieblazeen was aanzienlijk verbleekt.

Door het teloorgaan van de Confrerie der V Geslachten, werd ook de titel van stamdelegataris afgeschaft, zodat de Gilderaad een zetel minder telde. Bovendien was er in de rangen van de gilde en namelijk in de zilveren tak, een familiageschil opgerezen inzake opstandigheid van de kinderen tegenover hun vader, waarin alleen Pastoor Van Nerum in 1868 verzoening kon brengen (zie F.S. blz 528).

Dit alles lokte andermaal een crisisperiode uit, maar zij was van korte duur want de Gilderaad had de tougels terug stevig in handen.

In 1871 overleed de comptorist Charles en met hun verdween de gule stamkleur voor 20 jaar uit de Raad, gezien deze tak geen nieuwe kandidaten voorstelde.

Op verzoek van Eduard, die iedereens vertrouwen had verworven, werd diens 23 jarige neef Hubert (kleinzoon van Francis uit de witte tak- (zie F.S. 687), tot comptorist benoemd, zodat de zilveren kleur zich langzaam maar zeker opwerkte ten koste van de gule, waaruit zij gesproten was en die volledig verflauwde. De goede verstandhouding bleef in de Gilderaad heersen, waar alle leden onderling en onderling samenwerkten tot grote voldoening van de Ouderdomsdeken.

In 1872 diende Burgemeester Alexandre Putzeys zijn ontslag als Eredeken in. Hij was in botsing gekomen met de Gilderaad en voornamelijk met de staak uit de zilvere tak, die de liberale politiekvoering van de burgemeester dwarsboemde (zie F.S. blz 528). In de Ederaad werd hij vervangen door Apollinaire Van Gœitsenoven (zie F.S. 547) op voorstel van Eduard van Nerum.

Buiten de traditionele gildedagen en jeugdbedrijvigheid, hadden er zich nochtans sedert de laatste jaren geen speciale gildfeesten meer voorgedaan, want de Raad had zijn beste krachten moeten aanwenden, om aan de Gulden Lelie terug een gunstige wending te geven en de vrede te herstellen. Daar zijn ze echter in geslaagd, want met uitzondering der ontbinding van de Confrerie der V Geslachten en een paar kleine geschillen, had de familiegilde nog nooit zulke lange vreedzame periode doorgemaakt.

De pastorale machtsgroep van 1856 heeft ontogensprekelijk zijn vruchten geworpen en het leven van de Gulden Lelie gered.

C. De zilvere heerschappij (1874 - 1884)

Zo de eerste 12 jaren uit het Dekenschap van Joannes II gekenmerkt werden door de pogingen van griffier Jan Baptist de jongeren, om een nieuwe uitgesproken liberale doktrine in de gilderaad in te voeren, dan werden de 18 volgende volledig beheerst door Mombaarvader en Onderdeken Pastoor Van Nerum, die ingevolge zijn machtsgroep, de oude ingewortelde conservatieve en katholieke gedragslijn in de Gulden Lelie handhaafde.

Maar nu braken de 10 laatste jaren van Joannes' dekschap aan en kenden de opgang van de Ceremoniemeester Eduard, die de "sterke man" werd in de Raad. Hij streefde een gematigde politiekvoering na, die met beide partijen verzoende en het zilver bewind invoerde, dat alle andere stamkleuren in de schaduw stelde en lange jaren over de gilde zou heersen.

Het begon in 1874, toen Elisabeth wegens haar hoge ouderdom (74 j.) had verzoekt, om uit haar drievoudige functie van griffierster, Genealogicus en Collateur, te worden ontlast, na deze onderscheidenlijk gedurende 18, 42 en 30 jaren op onberispelijke wijze te hebben uitgevoerd.

Uit erkentelijkheid voor al de diensten aan de Gulden Lelie bewezen, had zijzelf haar opvolger als griffier aangeduid, namelijk de 45 jarige Ceremoniemeester Eduard Van Nerum (uit de zilvere tak).

Van in 1856 zetelde hij officieel in de Raad en had krachtig meegeholpen tot de instandhouding en heropleving van de Gulden Lelie.

Joannes II aanvaardde het ontslag van Elisabeth, met wie de groene kleur voorgoed uit de gildegeschiedenis trad en de plaats ruimde voor de zilver banier, dat fel begon te schitteren.

Voordien had de zilver (witte) kleur weliswaar, in de persoon van Francis (vader van Eduard) reeds tot de Gilderaad behoord; eerst als comptoirist (1824-1832) en vervolgens als Onderdeken (1832-1839) maar was sindsdien uit het Raadsleven verdwenen tot in 1856, toen Eduard, onder de pastorale machtsgroep tot Ceremoniemeester was aangesteld.

En nu werd Eduard tot griffier en Voorzitter van de Raad der Gezworenen verkozen.

Vervolgens moest een nieuwe genealogicus worden gevonden, doch Joannes II stelde zijn veto, opdat deze functie in cumul met het Collateurschap zou uitgevoerd worden. De keuze viel andermaal op Eduard, omdat hij op dat ogenblik de enige geschikte man was, om deze taken te volbrengen.

Sedert 1856 had Eduard nauw met Elisabeth aan de stamboomkunde gewerkt en was zelfs tot de opstelling overgegaan van memorieschriften over zijn eigen stamvertakking; namelijk de zilvere tak van François Van Nerum en Catherina Aerts de Billichout.

Bovendien had hij vroeger als hulp-griffier op het Vredesrecht te Leuven gewerkt en was later tot boekhouder benoemd in de Suikerfabrieken van Hoegaarden, zodat niemand zijn benoeming betwistte (zie F.S. blz 558).

Hierdoor bezette Eduard echter gans alleen 4 van de 5 zetels in de Raad der Gezworenen, terwijl de andere door zijn neef Hubert gehouden werd, zodat de zilvere kleur de volstrekte meerderheid in de Gilderaad verwierf, en bovendien het vertrouwen genoot der stamoudsten (Joannes II, Pastoor Van Nerum en Carolus).

De Gulden Lelie ging een nieuwe periode tegemoet, deze van de "Zilveren heerschappij" waarin Eduard de hoofdrol speelde. Bij zijn aanstelling tot al deze functies had hij uitgeroepen, dat hij alles in 't werk zou stellen, opdat de "Zilveren tak" gedurende 100 jaar vreedzaam over de Gilde zou heersen en haar onsterfelijk maken. Hij kreeg het ook gedaan dat 't Cloyn Paradis (toen eigendom van zijn broeder Theodoor) dat als lokaal van de harmonie bekend stond, als feestzaal voor de Gilde zou behouden blijven, terwijl 't nieuwhuys (in vruchtgebruik gehouden door zijn broeder Joseph) terug als lokaal voor de Raadszittingen zou ingesteld worden. Deze beide instellingen behoorden immers tot de zilvere tak.

In 1875 stierf Henri Lintermans, Collateur der studiebeursfunctie bij de Provinciale Commissie. Ofschoon het bevoegingsrecht aan de rechthebbende geslachten was ontnomen, toch diende de nieuwe Collateur tot een van deze geslachten te behoren. Het was Eduard Lintermans, 28 jarige zoon van de overleden Collateur die verkozen werd (zie F.S. blz 377).

Twee jaren later werd het liberaal bewind van Alexandre Putzeys omver geworpen en kwam de katholieke burgemeester Leopold Ledewijckx aan de macht, zodat de V Geslachten hun laatste teugel verloren.

Deze ommekeer had echter geen rechtstreekse gevolgen op het gildeleven, gezien de Confrerie der V Geslachten reeds meer dan 10 jaar ontbonden was, niet tegenstaande hun nakomelingen het politiek gezag te Hoegaarden in hun families trachten te bewaren.

De Gilde leefde vreedzaam en ongestoord verder en ging haar 100ste verjaaring tegemoet, die in 1878 op luisterrijke wijze werd gevierd. Om deze heuglijke dag te vereeuwigen, werden aan alle familiegetrouwen percelijnen schrijftjes met aardegronde uit het Norimbes (voormalig eijnsgoed der voorvaderen) geschenken.

Het jaar daarop overleed de Eredeken Graaf d'Aerschot Schoonhoven, nadat hij enkele maanden voordien nog een afvaardiging van de Gilde op zijn kasteel te Waanrode had uitgenodigd.

Op voorstel van Eduard Van Nerum, werd hij opgevolgd door Burgemeester Lodewijkx (zie F.S. blz 547), maar de liberale gildeleden (voornamelijk uit de gele tak) woonden uit protest de ceremonie niet bij, zodat er vanaf dat ogenblik weer duistere wolken opdaagden, ingevolge politieke meningsverschillen. Deze bleven echter beperkt in de familietakken, zonder dat de Gilde er ernstige gevolgen van kende.

In 1881 werd de comptorist Hubert (uit de witte tak) eigenaar van 't nieuwhuys en vestigde er zich als zadel-en gareelmaker (zie F.S. blz. 687).

Hij nodigde alle gildeleden uit en zoals uit de schriften blijkt, werd er te Hoegaarden nooit zoveel gedronken, als op die dag in 't nieuwhuys. Mag men hieruit besluiten dat de politieke meningsverschillen toen reeds vergeten waren.

In 1883 overleed de grote weldoener der Gulden Lolie, Mombaarvader en Onderdeken Pastoor Charles Van Nerum en werd begraven in een praalgraf te Gottechain. Met hem stierf ook de purperkleur volledig uit.

Op voorstel van Hubert werd hij als Mombaarvader opgevolgd door Eerw. Heer Redig, Pastoor van Hoegaarden (zie F.S. blz 548)

terwyl Carolus (blauwe tak) tot Onderdeken opklom.

Volgens de Gildewet moest de 3e oudste mannelijke naamdrager tot Raadsheer worden uitgeroepen en dat was nu Jan Baptist de jongere, die tussen 1840 en 1856 zoveel stof had doen opwaaien. Maar hij weigerde kortweg, zodat zijn 64 jarige broeder Livinus tot deze titel verheven werd en waardoor de rode stamkleur vanaf dat ogenblik haar intrede deed in de Gilderaad (zie F.S. blz. 484). De Rode kleur was in 1856 door Livinus ingesteld toen hij zich wegens zijn meningsverschillen van de gele tak waaruit hij gesproken was afscheurde (zie F.S. blz. 782).

De Raad der Gezworenen bleef ongewijzigd in handen van Eduard en zijn neef Hubert (uit de zilvere tak) berusten, die het hoge woord bleven voeren en de toestand beheersen.

Eduard was datzelfde jaar tot Directeur van het Wezenhuis van Hoegaarden benoemd, waardoor zijn prestige nog verhoogde.

En zo eindigde het 40 jarig Dekenschap van Joannes II, die na 12 woelige jaren, eindelijk 28 rustige en vreedzame jaren kende, zoalshij in zijn heilwens over de Gilde in 1844 had uitgesproken.

8. ONDER CAROLUS I DE VROME (1884 - 1894)

Het 10 jarige Dekenschap van Carolus I kan ingedeeld worden in twee perioden :

A : de "Wit-Rode" bloedalliantie

B : het verzet van de gele tak.

A. De "Wit-Rode bloedalliantie"-(1884-1891)

In 1884 volgde Carolus uit de blauwe tak zijn kozijn Joannes II als 5e Gildepatriarch op en liet bij deze gelegenheid aan de Braak vijf schildplaatjes aanbrennen, met op elk de naam en het kroningsjaar van de achtereenvolgende Ouderdomsdekens. De kroning greep plaats in 't nieuwhuys waar Carolus I zijn heilwens uitsprak " Stil, vroom vooruit, de tradities der voorvaderen indachtig".

Volgens de ouderdomstabel moest nu Jan Baptist de jongere tot Onderdeken worden gekroond, maar werd hieromtrent niet gecontacteerd gezien hij het vorig jaar reeds het Raadsherschap had goweigord zodat Livinus ambtshalve tot 2e Lolie opklom, en Ludovicus (broeder van Eduard uit de zilvere tak) tot Raadsheer benoemd werd. Doch van zodra Jan Baptist vernam dat zijn broeder Livinus, met wie hij sedert 1840 in onmin leefde, tot onderdeken was gekroond, tekende hij protest aan bij de Ereraad en eiste de titel op.

De Ereraad, destijds samengesteld uit Burgemeester L. Lodawijkx Apollinaire Van Goitseneven en Pastoor Rodig, dagvaardde de Raad der Ouderen (Carolus I, Livinus en Eduard), om het protest van Jan Baptist te onderzoeken. In het belang der gilde kwamen zij snel tot een minzame oplossing. Het Onderdekenschap werd aan Jan Baptist toegelend, terwijl Livinus als Raadsheer bleef zetelen en Ludovicus zich doemoedig terugtrok.

Maar niettegenstaande zij de eis van Jan Baptist hadden ingewilligd, vertoende hij zich geen enkele raadszitting en trek zich weinig van de gildebedrijvigheid aan.

In de Raad der Gezworenen had Hubert (witte tak), wegens zijn veelvuldige beroepsbezigheden als gareel- en zadelmaker en om reden van de restauratiewerken in 't nieuwhuys, waarvan hij sedert 1881 de eigenaar was geworden tijdelijk zijn ontslag ingediend, ten voordede van zijn schoonbroeder Leon (uit de rode staak), 31 jarige zoon van Livinus en houthandelaar te Hoegaarden zoals zijn vader (zie F.S. blz 624). 't nieuwhuys bleef echter als vergaderlokaal der gildebewaard, terwijl 't Paradis (in 't bezit van Anastasie Van Norum, zuster van Hubert) als feestzaal doorging.

Buiten de nieuwe aanstelling van Leon tot comptoirist, bleven de andere raadsfuncties (griffier, genealogicus, collateur en ceremoniemeester) in handen van Eduard, die bovendien ook nog het voorzitterschap van de Raad der Gezworenen waarnam.

Hierdoor bestond de Gilderaad onder Carolus I uit 5 leden ; namelijk 1 uit de witte tak die 4 zetels bezette, 2 uit de rode met 2 zetels, 1 uit de blauwe en 1 uit de gele, elk met 1 zetel.

Eduard bleef het hoge woord voeren en wist zijn reeds sterke heerschappij over de Gulden Lelie nog te verstevigen, door een machtige coalitiëverming met de rode staak, zodat zij samen een overwegende meerderheid verwierven, die zelfs het vetorecht van de Patriarch in gevaar bracht.

Deze coalitie was door een bloedalliantie tot stand gekomen, ingevolge het huwelijk (mariage de raison) van Hubert Van Nerum (ex comp-torist uit de witte tak) met zijn kleinnicht Julie Van Nerum (dochter van Livinus uit de rode staak) ; bewoners van 't nieuwhuys, waar de coalitie gevierd werd.

Deze bloedalliantie diende ten eerste de zaak van Eduard, wiens "silver" banier reeds van in 1874 alle gildeleven beheerste en die nu zijn sleutelposities bestendig uitbreidde en zijn macht verstevigde.

Dadelijk na zijn kroning kreeg Carolus I reeds met moeilijkheden af te rekenen, inzake de nieuwe toekenning van de stamkleuren en kentekens, ingevolge een opgerezen vete tussen de gele en de rode takken (zie F.S. blz 784).

Julien Van Nerum uit de Rode tak (zoon van de Raadsheer Livinus) had in 1885 een voorstel ingediend om aan zijn twijg een stamkleur en een eigen huiskleur toe te kennen en eiste als kenteken "de roerstok der brouwers" op. Hij beriep zich hiervoor op het feit dat hij zijn oom Charles als brouwer had opgevolgd, met wiens weduwe hij was getrouwd, zodat hij zichzelf als de "5e grote Van Nerum-brouwer" uit de Carolusstam betitelde.

Doch zijn stiefzoon Arthur (zoon van Charles) die zich op het nalatenschap van zijn vader beriep en zich als wettelijke opvolger van de brouwerszaak beschouwde, tekende krachtig protest aan tegen het voeren van de roerstok op het rode schild door zijn stiefvader Julien.

Maar de Gilderaad, waar de "Wit-Rode" alliantie de volstreekte meerderheid had verworven, keurde het voorstel van Julien goed en verwierp het protest van Arthur, onder voorwendsel dat Julien wel degelijk zijn oom Charles als Meester-Brouwer had opgevolgd en de brouwerskwaliteiten van het geslacht hoog hield.

Daarop stuurde Arthur een nieuw protest in, namelijk dat de Gildewetten van 1781 voorschreven, dat alleen aan hen die de stam in mannelijke lijn voortzetten, stamkleuren en merktekens mochten toegerekend worden (zie F.S. blz 779).

Doch onmiddellijk beriep Julien zich op een voorgaand feit dat in 1856 was geschied en waar Jan Baptist de jongere en Eduard, eveneens een kleur en kenteken hadden bekomen, ofschoon zij geen mannelijke nakomelingen hadden.

Confrerie der V Geslachten
van Hoegaarden

Het Confrerieleven

Vie de Confrérie

1741

Confrérie des V lignées
de Hoegaerde

Algemeen jaarverslag 1971 (vergadering van 14.2.72)

1. Administratie

In 1971 kwamen de hoofdgezworenen van de Gulden Lelie twee maal samen, werd een contactvergadering belegd met afgevaardigden uit het Sweertsgeslacht en vergaderde de Gilderaad in bijzondere algemene zitting, om onderstaande activiteiten te behandelen.

Bovendien werd de heroprichting van de Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden uitgewerkt en ingevolge het Unificatieplan, de samensmelting van de oude familiegeden en Neerhemstammen verwezenlijkt.

En ten slotte werd de Gulden Lelie ontbonden als VZW en omgevormd tot VTZ, terwijl lidmaatschapskaarten en postrekening op naam van de Confrerie werden gebracht.

2. Financiën.

Boekhouding 1971

Begroting 1972

Inkomsten

2975	V Geslachten	4000
1975	Neerhemstammen	2000
475	Sympathisanten	500
700	Giften en baten	439
301	overdracht	61
6426		7000

Uitgaven

674	Administratie	500
2370	Tijdschriften	2500
392	Navorsingen	500
1067	Dekenkroning	-
1862	St Niklaasfeest	2000
-	Allerlei	1000
6365		6500

61

Overdracht

500

3. Tijdschriften

-Familieschoon verscheen 4X, publiceerte 23 art. en omvatte 56 blz., terwijl Het Gulden Lelieblad eveneens 4X werd uitgegeven, 27 art. behandelend en 40 blz bevattend. In totaal werden dus 96 blz lektuur aangeboden, tegenover 103 in 1970.

-Het Kwartierstatenboek en Armoriaalboek werden beëindigd en zullen ten gepaste tijde uitgegeven worden.

4. Navorsingen

- De navorsingen werden voortgezet en leidden tot :
  - de verdere uitwerking der stamboomfragmenten
  - de ontdekking van nieuwe Neerhemstammen
  - de instelling van nieuwe stamkleuren en huismerken
  - de uitbreiding van genealogische attesten en stamblazoenen
  - de toekenning van stambenamingen
  - de toekenning van Eretitels aan de Ouderdomsdekens
  - de uitgave van het witboek der Neerhemdynastie in het kader der Gulden Lelie
  - de aanvulling der afstammingsstaten van de V Geslachten.

5. Ceremonieel

- Op 20.2.71 greep de Dekenkroning plaats van Carolus II.
- Op 2.12.71 werd in samenwerking met het Museum J. Van Nerum een St Niklaas-rondgang ingericht te Hoegaarden ten voordéle der ingeschreven kinderen van het geslacht en der ouderlingen van het Rusthuis.
- Van 11 tot 31 Dec.71 werd de 230e verjaring der stichting van de Confrerie der V Geslachten herdacht en een tentoonstelling ingericht van wapenschilden en Obüts.

6. Lidmaatschap

- In 1971 zag het lidmaatschap er uit als volgt :
  - V Geslachten : 46 gezinnen, waarvan 37 der Gulden Lelie.
  - Neerhemstammen : 24 gezinnen, behorend tot 10 stammen.
  - Totaal : 70 werkende leden, tegenover 59 in 1970, dus een aanwinst van 11 gezinnen.

7. Ordetekens

Slechts 4 leden onderscheidden zich in 1971, hetgeen op een geringe activiteitsuitvoering duidt.

8. Werkplan 1972

- Samenstelling van de Confrerieraad en ingangstelling van de nieuwe instelling.
- Uitwerking der afstammingsstaten der V Geslachten
- Uitgave van Familieschoon onder nieuwe vorm
- Omwerking en aanpassing der statuten en reglementen
- Uitbreiding van het ledeneffektief
- Officiële erkenning van de Confrerie door de plaatselijke overheid
- Jaarlijks St Niklaasfeest
- Tentoonstelling van de oude familiepanden
- Uitgave van Armoriaal- en Kwartierstatenboek
- Herneming van contact met Studiebeurzencommissie van Brabant

9. Samenstelling van de Confrerieraad

Voorzitter-Hoofddeken : Charles Van Nerum - Hoegaarden
 o/Voorzitter - o/Deken : Robert Sweerts - Loupoigne
 Sekretaris - Penningmeester : Hubert Van Nerum - Evere
 Raadsheer : Emiel Van Nerum - Korbeek-Lo

Afgevaardigden

Zwarte Merel (S. Sweertsgeslacht) : José Fobe - Gent
 Groene Klaverblad (H. Sweertsgeslacht) : Mevr. Vervoort - Hoegaarden
 Gulden Lelie (C. Van Nerumgeslacht) : Leon Van Nerum - Hoegaarden
 Zilver Zwaard (H. Hoebancxgeslacht) : te begeven
 Zilver Struisvogel (H. Struysgeslacht) : te begeven
 Neerhemstammen : Raymond Van Nerum - St Genesius-Rode

DE CONFRERIEZAAK IS ER DOOR

1. Het hoofddoel van Julianus I

Toen Julianus I, in 1961 bij de heropricting van de familiegilde Van Nêrum, genaamd "de Gulden Lelie", tot Ouderdoms-deken werd uitgeroepen, had hij zich tot hoofddoel gesteld :
- langs de Gulden Lelie, de Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden terug in het leven te roepen -

Lang en moeilijk was echter de wedergeboorte, want zij werd door tal van factoren beïnvloed en vertraagd. Eerst en vooral bouwde Julianus I de Gulden Lelie terug op en trachtte vervolgens de belangstelling voor de rond 1870 teloor gegane Confrerie weer op te wekken, door de Studiebeursstichting van Pastoor-Deken H. Peeters, die in 1741 aan de basis lag van de oprichting der Confrerie, opnieuw op te bouwen en beschikbaar te maken (zie FS Nr 22).

Maar pas na een lange procedure met de Provinciale Commissie voor Studiebeursenstichtingen van Brabant, kwam in 1943 de oude fundatie weer vlot voor de rechthebbende geslachten.

2. De popingen van Arthur I

Zijn opvolger Arthur I zette het werk verder en bereidde vanaf 1964 het terrein voor, om door schuchtere popingen de eerste afstammelingen uit de V Geslachten te winnen (zie FS bl.378). In 1965 werden in de kelders van 't nieuwhuys documenten ontdekt, die de oude geslachtsfierheid nieuwe luister schonken en in 1966 aanleiding gaven tot het bijwerken van de geschiedenis der V Geslachten en het opmaken van de eerste afstammingslijsten.

De Gulden Lelie had ondertussen haar hoogtepunt bereikt, maar de belangstelling der andere geslachten was niet voldoende gewekt, omdat sommigen wat afkerig stonden tegenover de hoge vlucht van de eenzijdig-werkende Van Nêrum-gilde.

3. De stuwkracht van Leon I

In 1967 volgde Leon I hem als Gildedeken op en dreef de zaak krachtadig door. Hij liet voeling nemen met de nakomelingen uit de andere geslachten, teneinde het klimaat te verkennen. In 1968 gaf hij opdracht de afstammingslijsten volledig uit te werken en de grondbasis te leggen voor de heropricting van de Confrerie.

Maar wanneer alles klaar was brak bij de Gulden Lelie een crisisperiode uit, die een zekere verdeelheid teweeg bracht. Alsdan vertrouwde hij in 1969 de verdere uitwerking toe aan het in 1965 uit de Gulden Lelie ontsane Museum " 't nieuwhuys " dat rechtspersoonlijkheid bezat en als neutraal organisme stond aangeschreven.

In februari 1970 kondigde hij een beschermingswet af over de Studiebeursfundatie (zie Gildeblad Nr 29) en liet via het Museum, een algemene oproep richten tot alle nakomelingen uit de V Geslachten.

Op 30 mei 1970 werd in de schoot van het Museum de heropricting van de Confrerie bewerkt en officieel kenbaar gemaakt. Genealogische attesten en blazoenen met wapenbrief werden aan de rechthebbenden toegekend.

De verzwakking van de Gulden Lelie werkte de heropricting der Confrerie in de hand en een eerste grote contact-vergadering werd einde 1970 gepland op het kasteel van "La Nèle"

te Neerheyllissem, hiervoor speciaal door de heer Jean Marie Lowet-Oury (afstammeling uit het Hubertus Sweertsgeslacht) ter beschikking gesteld.

Helaas, deze milde medewerker die aan de Confrerie een grootse luister wilde schenken, overleed plotselings op 22 sept. 1970, zodat het plan schipbreuk leed.

4. De realisatie van Carolus II

In 1971 kwam Carolus II als Ouderdomsreken der Gulden Lelie op de troon en stelde dadelijk, in samenwerking met het Museum, een Unificatieplan op (zie Gildeblad nrs 33,34 en 35). De Confrerie werd administratief in nadere bijzonderheden uitgewerkt en kreeg vaste vorm. Het Unificatieplan werd op 20 nov. 1971 definitief goedgekeurd en de heropstanding der Confrerie officieel bekrachtigd en noodzakelijk geacht.

De Gulden Lelie had onder impuls van het Museum een grote overwinning behaald. Na meer dan één eeuw verval en na 10 jaren lange verwickelingen en ononderbroken strijd, kwam de oude Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden terug tot haar recht om vanaf heden opnieuw in de geschiedenis te treden.

Maar nog talrijke punten moeten opgelost worden, want tot de nakomelingen uit de V Geslachten behoren nederlandstaligen, frans- en engelsprekenden, katholieken, protestanten en vrijdenkers, verspreid over gans België (Brussel, Vlaanderen en Wallonie), in Frankrijk, Engeland en Amerika en overal in alle sociale standen van de maatschappij vertegenwoordigd.

Zij vormen nochtans een machtige familiecorporatie stammend uit dezelfde en gemeenschappelijke voorouders, maar alle vroegere geslachtsveten zijn nog niet volledig gedoofd, zodat de Hoofdraad nog tal van problemen zal moeten oplossen. Te dien einde zal een krachtige procedure worden ingesteld, de geslachtsfierheid zal al het overige moeten overheersen, een onderlinge eerbied en waardering zal hoogtij vieren, alle politieke, taalkundige, wijsgerige en sociale invloeden dienen ondergeschikt te blijven en de oude veten vergeten.

Een veto zal worden gesteld, om deze omisbare basisprincipes te doen zegevieren.

LA VIEILLE CONFRERIE RENAÎT !

1. Le but principal de Julien I.

En 1961, la gilde familiale Van Nerum, "Gulden Lelie" (le lys d'or) était remise sur pied. Julien I, qui avait été proclamé doyen d'âge, émit le vœu de voir, par le biais de la Gulden Lelie, la renaissance de la Confrérie des V Lignages de Hougaerde. Le chemin qui mène au succès devait pourtant être long et parsemé d'embûches. Il voulut tout d'abord, rebâtir la "Gulden Lelie" et recréer l'intérêt dont elle jouissait avant sa disparition vers 1870. La bourse d'étude fondée en 1741, par le curé-doyen H. Peeters étant à la base de la création de la gilde (voir FS nr 22), il s'agissait par une longue procédure avec la commission des bourses d'études de la province de Brabant, de remettre à la disposition des ayants droits (les V lignages de Hougaerde) les sommes nécessaires aux études de leurs enfants.

2. Le travail d'approche de Arthur I

Le successeur de Julien I, continuant le travail commencé, tentait, par de prudentes approches, de rallier les premiers descendants des V lignages (voir FS Page 378). En 1965, de vieux documents, découverts dans les caves de la "Nieuwhuys" (musée) permettaient de faire l'historique des V familles et d'établir des listes généalogiques. Entretemps, la Gulden Lelie avait atteint un point culminant d'activités, et poursuivait sa marche en avant. Face à ce débordement d'énergie, les autres familles concernées se tenaient dans une prudente expectative, croyant, à tort peut-être, à une action unilatérale du clan des Van Nerum.

3. L'impulsion de Léon I

En 1967, Léon I prenait la succession d'Arthur I, et sur le chemin tracé par ses prédécesseurs, allait droit vers le but à atteindre. Des contacts étaient établis avec des représentants des autres familles et en 1968, il faisait établir la liste complète des descendants afin de jeter les bases de la renaissance de la Confrérie.

Mais au moment d'aboutir, la Gulden Lelie traversait une période de crise, mettant ainsi en danger les pourparlers si patiemment établis. C'est alors que Léon I confiait à l'a.s.b.l. Musée "t Nieuwhuys", fondée en 1965, la tâche de terminer le travail commencé huit années plus tôt.

En février 1970, il faisait promulguer une loi de protection de la fondation H. Peeters (voir Gildeblad N° 29). Par l'entremise du Musée, il faisait battre le rappel général de tous les descendants des V familles. Enfin le 30 mai 1970, au cours d'une réunion tenue au Musée, la renaissance de la Confrérie des V familles était officiellement proclamée. Des attestations généalogiques étaient remises aux ayants-droits qui se voyaient également confiés le blason de leurs aïeux.

Une première réunion générale de prise de contact était prévue fin 1970 dans le château de " La Nèle " à Neerheydissem mis à la disposition par Mr Jean-Marie Lowet-Oury, descendant du clan de Hubert Sweerts. Hélas, ce généreux collaborateur devait décéder subitement le 22 sept. 1970, et le projet de rencontre général des V familles ne put avoir lieu.

4. Les réalisations de Charles II.

Charles II succéda à son frère Léon en 1971. Dès le début de son mandat, il préconisa un plan d'unification en collaboration avec le Musée. (voir Gildeblad N° 33,34 et 35). La confrérie est organisée administrativement et sa forme définitive lui est donnée. Le plan d'unification était approuvé le 20 Novembre 1971 et la renaissance de la confrérie officiellement reconnue et jugée indispensable. Sous l'impulsion du Musée, la Gulden Lelie obtenait une grande victoire. Après plus d'un siècle de déclin et dix ans de difficiles tractations, la confrérie des V lignages de Hougaerue renaît à la vie et entre à nouveau dans l'histoire. Mais de nombreux problèmes doivent encore être résolus, parce que parmi les descendants des V familles, il y a bien sur des néerlandophones, mais également des francophones et des anglophones. Sur le plan religieux nous comptons des catholiques, des protestants et des libres penseurs répartis, non seulement à travers toute la Belgique, mais aussi en France, en Grande-Bretagne et en Amérique, et représentant, dans le monde entier, les différentes couches sociales de la société. Ils forment pourtant une puissante corporation familiale étant tous issus d'aïeux communs.

Mais toutes les anciennes rivalités ne sont pas encore entièrement éteintes et le Conseil Supérieur aura encore quelques problèmes à résoudre. A cette fin, une procédure particulière sera instaurée, et la fierté familiale devra surpasser les petites mesquineries qui sont largement dépassées, par le temps. Le respect et l'appréciation mutuels seront de règle. Les différences politiques, linguistiques, philosophiques et sociales seront remises au département des accessoires inutiles. Un veto sera établi afin de faire triompher ces principes de base.

" De Geslachten "

In de bijzonderste steden van onze gewesten hadden zich vanaf de late middeleeuwen, groepen van patriciersfamilies gevormd die zich langs vaderlijke en moederlijke lijn voortzetten, met het doel om aan hun nakomelingen het monopolium van het magistraatschap toe te eigen. Zo had men o.m. :

- Les libres-Hommes du Luxembourg
- Les Hommes de Lois et les Lignages de Namur
- La Confrérie des Damoiseaux de Tournai
- Le Patriciat de Liège
- De VII Geslachten van Brussel
- De Geslachten van Antwerpen
- De Geslachten of 't Sint Peetersma~~n~~schap van Leuven
- De Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden.

Slechts één enkele overleefde de franse revolutie, namelijk deze van Hoegaarden. Zij leefde wankelend verder maar doofde rond 1870 ook uit.

Drie nochtans werden door het nageslacht terug opgericht, te weten :

- De Geslachten van Brussel, in 1961
- 't Sint Peetersmanschap van Leuven, rond 1970
- De Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden, in 1970 (bekrachtiging 1971) onder impuls van de in 1961 heropgerichte familie-gilde Van Nerum (Gulden Lelie).

Het heeft er echter de schijn naar dat ze elkaar hebben nagebootst. In het Hertogdom Brabant waren de Geslachten van Brussel de eersten om zich in associatie te verenigen (1306). Antwerpen en Leuven volgden hun voorbeeld (XVIe eeuw) en dan kwam Hoegaarden (1741) als Luikse enclave in Brabant gelegen, waardoor de V Geslachten terzelfdertijd in het spoor van Luik en Brabant liepen. Elke associatie had nochtans een andere oorsprong en het is deze uit het Brabantse, met inbegrip van de Luikse enclave, die wij hier nader willen ontleden.

A. De Brusselse Geslachten (Les lignages de Bruxelles)

Te Brussel ontstonden uit de verrijkte lakenhandelaars 7 bevoorrechte familiegroepen of Geslachten, die er in slaagden zich de 7 openbare schepenambten toe te eigenen, in verhouding van 1 ambt per geslacht. Het waren de families Coudenberg, Roodebeke, Serhuyghs, Serroelofs, Slecus, Steenweeghs en Sweerts. Zij voerden onderscheidenlijk torens, een beek, lelies, blokken, een leeuw, schelpen en zwaardpunten in hun schild.

Het waren allen rijke groothandelaars, voorname grondbezitters en mannen die vrije beroepen uitoefenden zoals prokureur, advocaat, geneesheer, rentenier, enzomeer. Ofschoon nooit officieel als adellijk aanzien, behoorden zij allen tot de bevoorrechte patriciersfamilies en telden onder hun nakomelingen menige edelman. Zij waren zeer pronkzuchtig en leefden in een strenge gesloten kring. Hun bestaan en toegekende privilegiën werden voor de eerste maal vermeld, in een oude oorkonde (1306) van Hertog Jan III van Brabant.

Om bij hun associatie te worden opgenomen, hetgeen als een grote eer en voorrecht beschouwd werd, moesten zij langs mannelijke of vrouwelijke lijn uit een der 7 Geslachten stammen, van wettige geboorte zijn (bastarden werden niet geduld maar hun wettige kinderen wel), tot het mannelijk geslacht behoren, de ouderdom van 28 jaar hebben bereikt (later teruggebracht tot 20 en vervolgens tot 18 jaar), van katholiek geloof zijn en zich onthouden van kleinhandel en handenarbeid (wie geen vrij beroep uitoefende werd uit alle rechten vervallen verklaard, maar hun kinderen konden hun rehabilitatie vragen).

Elke aanvraag tot opname bij de Associatie der Bevoorrechte Brusselse Geslachten, werd door 2 commissarissen uit elk geslacht grondig onderzocht, aan de hand van de voorgelegde "preüve van afkomst" en stamboomfragmenten.

Zij dienden aan elk geslacht hun toetredingsgeld te betalen en de eed af te leggen, ter onderwerping aan de wetten. Door hun opname in de Associatie verwierven zij gemakkelijk het burgerschap van de stad Brussel en bekwamen een attest met eigen wapenblazoën, waarin nochtans het embleem van hun geslacht was weergegeven.

Rond 1421 kregen de Geslachten reeds met de opkomende Ambachten te kampen, met wie zij het Schepenampt moesten delen, terwijl ingevolge de talloze latere ingevoerde hervormingen om de volksklasse te bevredigen de verleende privilegiën verzwakten, waardoor de Geslachten veel van hun vroegere luister verloren.

Op het einde van het oud regiem (1794) ging de Associatie teloor, hun magistraatschap werd hun ontnomen en hun ster doofde uit; na bijna 5 eeuwen hoog te hebben geschitterd.

In 1961 richtten hun nakomelingen de Associatie terug op, ten einde hun voorgeslacht, dat eens in de politieke en openbare instellingen van Brussel een overwegende rol heeft gespeeld, in herinnering te brengen.

Zij groepeeren opnieuw de wettige afstammelingen uit de VII Geslachten in een machtige associatie, vergemakkelijken het verwerven van studiebeurzen voor hun kinderen, geven een tijdschrift uit en laten ondermeer hun invloed gelden op de "Ommeegang van Brussel", waarin zij een bevoorrechte positie bekleeden.

B. Het Sint Peetersmanschap van Leuven

Het Sint Peetersmanschap van Leuven was een voorrecht, door de Hertog van Brabant aan bepaalde families geschonken, in ruil voor bewezen diensten.

Tot dit manschap behoorden de Leuvense geslachten ; Uten-Liemingen, Van der Calstren, Van Redingen, Van den Steene, Verrusalem, Gielis en Van Rede, die ook elk een wapenschild bezaten en niet noodzakelijk tot de adel behoorden.

Vanaf de XVIe eeuw werd hun bestaan een feit en in vele opzichten bootsten zij de Brusselse Geslachten na. Familieveten zaaiden nochtans verdeeldheid in hun rangen, waardoor twee clans onstonden, die elkaar de macht en openbare ambten betwistten. Zij hielden echter stand tot aan de franse revolutie, toen ingevolge de nieuwe dekreten tegen de aristocratie en de gegoede burgerij, ook het Sint Peetersmanschap ontbonden werd.

Terug opgericht rond 1970, trachtten de nakomelingen van de Leuvense Geslachten de oude tradities van hun voorgeslacht weer vlot te maken.

C. De Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden.

Deze Confrerie ontstond in 1741 uit de testamentaire studiebeursfundatie van Landdeken H. Peeters, ten voordele van de nakomelingen uit de geslachten S.Sweerts, H.Sweerts, C.Van Nerum, H.Hoebancx en H. Struys, allen afstammend van de gemeenschappelijke voorouders Servatius Sweerts en Catharina Peeters (zuster van de Landdeken) en behorend tot het stamhuis der Sweertsen.

In hun blazoenen werden zij onderscheidenlijk merels, klaverbladen, lelies, zwaarden en een struisvogel.

Ook zij waren allen grote grondeigenaars en rijke brouwers die zonder tot de adel te behoren, als de meest vooraanstaande ingezetenen van hun dorp werden beschouwd.

Hun doel was het bewind te Hoegaarden in eigen families te houden en hun stempel te drukken op de plaatselijke geschiedenis.

Zij zetelden als Wethouders in Regentie en Dorpsraad deelden het schepenampt met de machtige en bevoorrechte Brouwersgilde, waarin zij de scepter zwaaiden, beheersten de corporatie van herbergiers, taverniers en cabarethouders, hielden de teugels van het kerkgezag in handen, benoemden de Kapitein van de Dorpswacht, duidden hun vertrouwensmannen aan in het Weldadigheidsbureel, controleerden alle dorpsrekeningen, regelden het voogdijschap, benoemden de collateurs van hun studiebeurs, regelden de ommeegang van de vermaarde Palprocessie en maakten wet.

Zij telden in hun rangen rijke brouwers, renteniers, Notarissen, pastoors, geneesheren enz... en hadden zich stellig voorgenomen, om gedurende minstens 5 generaties te Hoegaarden, alle politieke, burgerlijke en geestelijke teugels in handen te houden.

De V Geslachten van Hoegaarden leefden met zoals te Brussel in een gesloten kring en waren aan de strengste voorwaarden onderworpen. Zij zweerden trouw aan het Bisschoppelijk gezag van Luik, aan het Rooms-Katholiek geloof, aan de wetten van het Sweertshuis, waaruit zij waren ontstaan en aan de erfeniswet van de Confrerie.

Rond 1780 hadden de toongevende Geslachten zich tot 5 renderende familie-gilden ontwikkeld, met name " de zwarte merel " (S.Sweertsgeslacht), " 't groene klaverblad " (H. Sweertsgeslacht), " de gulden lelie " (C. Van Nerumgeslacht), " 't zilver zwaard " (H.Hoebancxgeslacht) en " de zilveren struisvogel " (H.Struysgeslacht).

Naar het voorbeeld van hun voorouders stelden zij hun eigen gildewetten op en bleven in Confrerieverband beheerd door de Hogere Sweertsraad.

Wellicht lieten zij zich inspireren door de Brusselse en Leuvense geslachten en ook door " Le Patriciat de Liège ", maar moesten in geen enkel opzicht voor deze onderdoen, want te Hoegaarden stelden zij een bijna dictatoriale macht en een onbetwistbaar gezag in.

Zij kregen met dorpswisten en onlusten af te rekenen, terwijl de revolutionaire oppositie in 1789 zelfs een machtsgreep tegen de Regenten en Wethouders uitlokten. Bij de invoering van de nieuwe dekreten van de Franse Republiek werden de Notabelen ontroond en de Confrerie verboden. Alsdan vormden de 5 familie-gilden zich tot broederschappen om en gingen tot een samenzwering over, waarin de Sweertsen de hoofdrol speelden.

Na de Besloten Tijd werkten zij zich terug aan de macht, maar hun alleenheerschappij had veel van haar vroegere luister verloren ; ofschoon zij in alle instellingen en nieuwe stichtingen hun vertegenwoordigers telden.

Buiten nog enkele opflakkingen leefde de Confrerie van in de helft der XIXe eeuw wankelend verder, om ingevolge onderlinge veten rond 1870 uit te sterven.

Alleen de Van Nerumgilde bleef bestaan, maar zou eveneens wegens familietwisten rond 1908 verdwijnen.

In 1961 werd echter de heropstanding van de Gulden Lelie bewerkt, waaruit in 1965 het Museum van Hoegaarden onstond, die samen de wedergeboorte van de oude Confrerie beoogden. Na tal van moeilijkheden werd deze in 1970 (met bekrachtiging in 1971) terug in 't leven geroepen, met ongeveer dezelfde doelstellingen als de Associatie der Brusselse Geslachten.

Zij hebben hun eigen tijdschrift " Familieschoon ", houden afstammingsstaten bij, kennen aan de wettige nakomelingen genealogische attesten en wapendrachten toe en leven in gesloten kring hun eigen ritus verder. Zij hebben hun hoofdtraad voorgezeten door een Patriarch en hun eigen instellingen. Zij kondigen beschermingswetten af en bevorderen, via het J. Van Nerum Museum, het cultureel leven te Hoegaarden, waardoor zij ondermaal hun stempel drukken op de plaatselijke geschiedenis.

Bibliografie der V Geslachten van Hoegaarden

- Familieschoon nrs 1 tot 83 : Genealogisch en biografisch
familietijdschrift van het oude
Hoegaardse geslacht Van Nerum.
- Familieschoon nrs 84 tot 103 : De geschiedenis van het
Neerhem-geslacht.
- Familieschoon vanaf nr 104 : Uitgave van de Edele Confrerie
der V Notabele Geslachten van
Hoegaarden.
- M. Dodion : De vijf geslachten en de franse revolutie te
Hoegaarden (1730-1830).
- Alpaïdis nr 13 : 't nieuwhuys door de eeuwen heen
id nr 16 tot 18 : De geschiedenis van een studiebeurs.
id nr 19-20 en 22 : De harmonie van Hoegaarden.
id nr 20 : De V Geslachten van Hoegaarden
Een akte van bescherming en verbintenis.

De Gulden Lelie in rouw

Op 11 DEC. 1971 overleed te Tienen, Henri Willems, echtgenoot
van Elise Van Nerum (zuster van de betreurde Gildedeken Arthur I).
Henri Willems werd geboren te Hoegaarden op 30 DEC. 1900 en
was koster van de St Gorgoniuskerk.
De Gulden Lelie en de Confrerie der V Geslachten bieden aan
zijn weduwe hun innige deelneming aan.

Gasthuisstraat 7 - 3320 Hoegaarden

L' Aile bleu en deuil

Le 30 janvier 1972 est décédée à Tourinnes St Lambert
la nommée Marie Van Nerum, veuve en premières noces de Armand
Jandrain et en secondes noces de Jean Gigot.
Marie Van Nerum est née à Tourinnes St Lambert le 24 août 1904,
comme fille de Joseph Van Nerum et Adeline Joly.

L'association des familles Van Nerum et la Confrérie des
V Lignages présentent à la famille éprouvée , leurs sincères
condoléances.

rue de Libersart 29 - Tourinnes
St Lambert

Les Lignages

Dès le moyen-âge, des lignages se sont créés dans les principales villes de nos régions. Il s'agissait de groupes de familles patriciennes qui se propageaient en lignes paternelles et maternelles et qui poursuivaient le but d'obtenir pour leurs descendants, le monopole de la magistrature.

Ainsi connaissait-on entr'autres confréries :

- Les Libres-Hommes du Luxembourg
- Les Hommes de Lois et les Lignages de Namur
- La Confrérie des Damoiseaux à Tournai
- Le Patriciat de Liège
- Les VII Lignages de Bruxelles
- Les Lignages d'Anvers
- Les Lignages de Louvain (St Peetersmanschap)
- La Confrérie des V Lignages de Hougærde

Une seule survécut à la révolution française : celle de Hougærde. Elle vivota péniblement quelque temps encore, et s'éteignit à son tour, vers 1870.

Trois d'entre elles cependant, devaient renaître :

- Les VII Lignages de Bruxelles, en 1961
- Les Lignages de Louvain, vers 1970
- Les V Lignages de Hougærde, en 1970 (ratification officielle en 1971), sous l'impulsion de la gilde familiale Van Nerum (Le Lys d'or) réédifiée depuis 1961.

Il semble bien établi que les différentes Confréries se soient copiées mutuellement.

Dans le Duché de Brabant, ce sont les VII Lignages de Bruxelles qui furent les premiers à se grouper en associations (1306) Anvers et Louvain suivirent leur exemple (XVIe siècle), Hougærde vint ensuite (1741).

A cette époque, Hougærde était une enclave liégeoise, dans le Brabant, si bien que les V Lignages menaient une vie parallèle axée en même temps sur le Duché de Brabant et la principauté de Liège.

Chaque association ayant eu une origine différente, nous allons analyser celles de la province de Brabant, y compris la confrérie de l'ancienne enclave liégeoise.

A. Les VII Lignages de Bruxelles.

A Bruxelles, s'affirmaient sept groupes familiaux privilégiés, issus du commerce de la draperie qui parvinrent à s'approprier les sept échevinats de la ville, à raison d'un échevinat par groupe. Il s'agissait des familles Coudenberg, Roodebeke, Serhuyghs, Serroelofs, Sleurs, Steenweeghs en Sweerts, dont les blasons portaient des tours, un ruisseau, des lis, des billettes, un lion, des coquillages et des pointes de glaives. Tous les membres de ces familles étaient de riches commerçants, d'importants propriétaires terriens, des procureurs, avocats, médecins, rentiers, etc...

Bien qu'ils n'aient jamais été considérés officiellement comme faisant partie de la noblesse, ils appartenaient tous à des familles patriciennes privilégiées qui comptaient en leur sein, plusieurs nobles authentiques.

Ils aimaient faire étalage de leur état et vivaient dans un cercle rigoureusement fermé. Leur existence et les privilèges qui leur furent accordés, sont cités pour la première fois dans un vieux document datant de 1306, et signé par le duc Jean III de Brabant. Entrer dans leur association était considéré comme un privilège et un grand honneur. Les candidats devaient prouver qu'ils étaient de naissance légale, issus, soit du côté paternel, soit du côté maternel, d'un des sept lignages. Les bâtards n'étaient pas admis, mais leurs enfants légitimes, eux, pouvaient l'être. Ils devaient être de sexe masculin, âgés de 28 ans au moins (plus tard l'âge a été ramené à 20 ans, puis à 18), et pratiquer la religion catholique. De plus, ils devaient s'engager à ne pas faire de commerce de détail, ni d'avoir un métier manuel. En général, celui qui ne pouvait exhiber une profession libérale, était exclu de la Confrérie, mais ses enfants pouvaient demander leur réhabilitation.

Toute demande d'admission à l'association des VII Lignages de Bruxelles était examinée par deux commissaires de chaque famille qui contrôlaient soigneusement les preuves d'ascendances et les fragments généalogiques qui leur étaient présentés.

Après cette formalité, le candidat était tenu de payer une somme forfaitaire à chaque groupe familial et à prêter le serment de soumission aux lois de la Confrérie.

Par son entrée à l'association, il obtenait facilement la citoyenneté de la ville de Bruxelles et une attestation de son blason personnel lui était remise. Ce blason reprenait entr'autres l'emblème du lignage auquel il appartenait.

Vers 1421, les lignages connurent des ennuis venant des corporations de métiers, avec lesquels ils durent dorénavant partager les échevinats de la ville. De plus, les nombreuses réformes introduites pour apaiser le peuple, finirent par diminuer l'efficacité des privilèges acquis, et les lignages perdirent beaucoup du lustre qu'elles connurent un jour.

A la fin de l'ancien régime (1794), l'association finit par disparaître et tous les bras de lévrier lui furent enlevés. C'est ainsi que son étoile s'éteignit après avoir brillé bien haut, durant près de cinq siècles.

Mais en 1961, l'association fut rappelée à la vie. Les héritiers voulurent sortir de l'oubli ceux qui naguère avaient joués un rôle si prépondérant dans toutes les institutions politiques et publiques de la ville de Bruxelles.

Ils groupent à nouveau, les descendants légaux des VII lignages en une puissante organisation, facilitent l'octroi de bourses d'études pour leurs enfants, éditent un journal et font valoir leur influence sur la société de l'omnégang de Bruxelles, dans laquelle ils occupent une position privilégiée.

B. Les Lignages de Louvain (St Peetersmanschap)

Le "St Peetersmanschap" était un privilège alloué à certaines familles par le duc de Brabant, en récompense de services rendus. A cette confrérie appartenaient les familles louvanistes : Uten-Lieningen, Van der Calstren, Van Redingen, Van de Steene, Verrusalem, Gielis et Van Rede qui, elles aussi, avaient leur blason sans nécessairement appartenir à la noblesse.

Son existence devint une réalité dès le XVIIe siècle. En beaucoup de points, elle imita les VII Lignages de Bruxelles. Mais des disputes amenèrent la discorde dans ses rangs et deux clans opposés virent le jour. Ces deux fractions adverses allaient se faire une concurrence effrénée pour l'attribution des mandats publics et des positions clés.

Elles vécurent jusqu'à la révolution française qui vint balayer tous les privilèges acquis par l'aristocratie et la riche bourgeoisie emportant également la St Peetersmanschap.

En 1970, les descendants des lignages de Louvain décidèrent de ranimer la confrérie défunte et les traditions de leurs ancêtres.

C. La confrérie des V Lignages de Hougaerde.

Cette confrérie naquit en 1741 d'une disposition testamentaire du curé doyen H. Peeters qui fonda une bourse d'études en faveur des descendants des familles S. Sweerts, H. Sweerts, C. Van Nerum, H. Hoebancx et H. Struys, tous issus de Servatius Sweerts et de Catherina Peeters (soeur du curé doyen) et appartenant à la maison des Sweerts.

Leurs blasons portaient des merles, des trèfles, des lis, des glaives et une autruche. Eux aussi, étaient des grands propriétaires terriens et de riches brasseurs qui, sans appartenir à la noblesse, étaient considérés dans leur village comme des personnages très importants.

Leur but était de maintenir les rênes de Hougaerde et d'influencer l'histoire locale dans le sens des V lignages.

Ils siégeaient comme magistrats dans le Conseil de Régence et dans celui de la commune. Ils occupaient les différents échevinats avec la puissante gilde des brasseurs au sein de laquelle ils étaient d'ailleurs avantageusement représentés. Ils administraient la corporation des aubergistes, taverniers et cabaretiers. Ils tenaient en main les rênes de l'autorité ecclésiastique et nommaient le capitaine de la garde rurale. C'était eux également qui désignaient les hommes de confiance du bureau de l'assistance publique et ils contrôlaient tous comptes de la commune.

L'organisation de la célèbre procession des Rameaux était leur affaire, et c'étaient évidemment eux qui réglaient les conseils de tutelle et désignaient les collateurs de leur propre bourse d'études.

Dans leurs rangs, l'on comptait des riches brasseurs, des rentiers des notaires, des prêtres, des médecins, etc...

Ils s'étaient promis de garder entre leurs mains tous les livres de commande politiques, civils et religieux et ce, durant au moins cinq générations.

Les V lignages de Hougaerde vivaient, tout comme les VII lignages de Bruxelles, en un cercle restreint et leurs membres étaient soumis à des règles sévères. Ils juraient fidélité à l'autorité épiscopale de Liège, à l'Eglise Catholique Romaine, aux lois du clan des Sweerts duquel ils étaient issus et à la loi héréditaire de la Confrérie.

Vers 1780, les lignages représentatifs s'étaient développés en cinq gildes familiales très actives : "le merle noir", (famille S. Sweerts, "le trèfle vert" (famille H. Sweerts), "le lys d'or" (famille C. Van Nerum), "le glaive d'argent", (famille H. Hoebancx) et "l'autruche d'argent" (famille H. Struys). A l'exemple de leurs aïeux, elles édictèrent leurs propres règlements, tout en restant en étroite liaison avec la Confrérie qui, elle, était administrée par le Conseil supérieur du clan des Sweerts.

Peut-être bien étaient elles inspirées par les lignages de Bruxelles et de Louvain ainsi que par le "Patriciat de Liège", mais elles ne devaient d'aucune manière se sentir diminuées et supportaient avantagement la comparaison, parce qu'à Hougaerde, leur autorité était solidement établie et leurs pouvoirs quasi dictatoriaux.

Mais en 1789, elles eurent à compter avec l'opposition révolutionnaire qui fomenta des troubles afin de renverser les régents et les magistrats. Par les nouveaux décrets de la république française, les notables furent détronés et la confrérie interdite.

Alors les cinq gildes familiales se terrèrent, passant à la conspiration. Parmi les conjurés de la région, ce furent les Sweerts qui jouèrent le rôle principal. Après les temps troublés de la révolution, les lignages parvinrent à reprendre leur place au conseil communal, et bien qu'elles eurent leurs représentants dans toutes les nouvelles institutions du moment, leur domination n'était plus qu'une pâle réplique en comparaison avec ce qu'elle fut autrefois.

En dehors de quelques faits plus ou moins saillants, la confrérie vécut en veilleuse à partir du milieu du XIXe siècle, et finit par disparaître vers 1870, à la suite d'inimitiés intestines. Seule la gilde des Van Nerum continua son existence, allait, à son tour et pour des raisons identiques, s'éteindre vers 1908.

Mais en 1961, vint le renouveau de la gilde du Lys d'Or, avec comme conséquence heureuse, la création, en 1965 du Musée de Hougaerde. Le rappel à la vie de la confrérie des V lignages fut un pas allègrement franchi en 1970.

Le 20/11/71, après quelques menues difficultés, une assemblée, proclama le renouveau de la confrérie. Les buts qu'elle poursuit sont, dans les grandes lignes, les mêmes que ceux de l'association des lignages de Bruxelles.

La confrérie des V lignages de Hougaerde a son propre périodique "Familieschoon". Elle tient des registres des descendants et distribue aux héritiers légaux des attestations généalogiques et leur fait connaître le blason de leur aïeux.

Ses membres vivent en cercle restreint leurs rites propres. Ils ont leurs propres institutions et leur conseil présidé par un patriarche. Ils font édifier des lois pour la protection de la bourse d'étude à laquelle leurs enfants ont droit, et le Musée Julien Van Nerum est devenu le très actif centre culturel de Hougaerde. Les V lignages donnent à nouveau le ton et signent une fois de plus les plus belles pages de l'histoire locale.

Bibliographie des V Lignages de Hougaerde.

Familieschoon du n° 1 au n° 83	- Périodique généalogique et biographique du lignage des Van Nerum de Hougaerde.
Familieschoon n° 84 à 103	- l'histoire du lignage des Neerhem.
Familieschoon depuis le n° 104	- Edition de la noble confrérie des V lignages de Hougaerde.
M. Dodion	- Les V lignages et la révolution française à Hougaerde (1730-1830)
Alpaïdis n° 13	- La "Nieuwhuys" à travers les siècles.
Alpaïdis n° 16 à 18	- L'histoire d'une bourse d'étude.
Alpaïdis n° 19-20 et 22	- L'harmonie de Hougaerde.
Alpaïdis n° 20	- Les V lignages de Hougaerde. Un acte de patronnage et d'engagement.